

DARFUR VE KORDOFAN'DA DENGELERİN ÇÖKÜŞÜ: HAVA SAVAŞINDAN TOPRAK KONTROLÜNE GEÇİŞ

DR. KAN DEVECİOĞLU

GİRİŞ:

Ekim 2025, Sudan iç savaşında çatışmanın hava hâkimiyeti mücadelesinden kara kontrolüne evrildiği ve Sudan Silahlı Kuvvetleri'nin (SSK) Hızlı Destek Kuvvetleri'ne (HDK) karşı alan kaybettiği bir dönüm noktası olmuştur. Ay boyunca Darfur, Kordofan ve Hartum ekseninde onlarca saldırı gerçekleşmiş; HDK özellikle el-Faşir ve Bara şehirlerini ele geçirerek stratejik alan üstünlüğü kurmuştur. Buna karşılık SSK, İHA ve hava operasyonlarıyla HDK hatlarını yıpratmaya çalışmıştır. Savaş artık yalnızca cephe hattında değil, şehir merkezleri ve altyapı tesisleri üzerinden yürümektedir. Ekim ayı itibarıyla el-Faşir'de HDK'nin insanlığı utandıran görüntülere neden olması uluslararası toplumun tepkisini çekerken ordunun Bara'daki kontrol kaybı hem Darfur'daki savaşın seyrini hem de Kordofan hattının istikrarını kökten değiştirme eğilimine işaret etmektedir.

Sudan Savaşında Öne Çıkan Saldırıları

Ekim 2025

HDK, el-Faşir'de Kuzey Darfur valisinin ikametgahını ele geçirdiğini ve 6. Tümen'e yaklaştığını iddia etti; ordu ise saldırıyı durdurduğunu ve HDK'ye ağır kayıplar verdiğini belirtti. Çatışmalarda paralı askerlerin de rol aldığı aktarıldı. (Sudan Tribune, 24 Ekim 2025)

El-Faşir'de mülteci kampına yönelik HDK saldırısında en az altı sivil hayatını kaybetti, 24 kişi ise yaralandı. (TRT World, 1 Ekim 2025)

Sudan ordusu, Kolombiyalı ve Ukraynalı paralı askerlerin de aralarında bulunduğu çok sayıda yabancı savaşçıyı el-Faşir'de öldürdüğünü açıkladı. (Sudan Tribune, 1 Ekim 2025)

HDK, el-Faşir kentindeki ordu karargahını ele geçirerek Darfur'daki kontrolünü tamamladı. HDK, garnizonunda ağır kayıplar verdiğini ve askeri teçhizatı imha ettiğini açıkladı. (The National, 26 Ekim 2025)

Sudan ordusu, Nyala ve el-Faşir yakınlarında HDK mevzilerine hava saldırıları düzenledi; Nyala'da HDK eğitim kampı ve havaalanı hedef alınırken el-Faşir çevresinde HDK militanları ve muharebe araçları imha edildi. (Sudan Tribune, 2 Ekim 2025)

Sudan savaş uçakları Kuzey Darfur'daki el-Malha bölgesinde HDK'ye ait mevzileri hedef aldı. (Sudan News, 2 Ekim 2025)

HDK, Kuzey Darfur'da yer alan Ebu Gamra kasabasına saldırarak çok sayıda evi ateşe verdi. (Sudan Tribune, 16 Ekim 2025)

Darfur Ortak Gücü, Kuzey Darfur'daki Ebu Gamra'yı HDK'den geri aldı, HDK'ye ait teçhizatın ele geçirildiğini ve bazı araçların imha edildiğini açıkladı. (Sudan Tribune, 17 Ekim 2025)

Kuzey Kordofan'da düzenlenen İHA saldırısında, kabile lideri Süleyman Cabir Cuma Sahl ve Arap Majaneen aşiretinin on kedemli büyüğü öldürüldü. (Sudan War Monitor, 20 Ekim 2025)

Sudan ordusu, Hartum'un güneyindeki Kenana askeri üssünü hedef alan HDK'ye bir İHA saldırısını engelledi. Aynı gün orduya bağlı İHA'lar, Nyala Havaalanı'nda HDK'ye bağlı kargo uçurum düşürdü. (Anadolu Ajansı, 26 Ekim 2025)

HDK, Sudan'ın Hartum Uluslararası Havalimanı'nı üst üste üçüncü gün insansız hava araçlarıyla vurdu. (Anadolu Ajansı, 23 Ekim 2025)

Hartum'un dış mahallelerini hedef alan İHA filosu, SSK tarafından başarıyla puskürtüldü. (Sudan News-X, 14 Ekim 2025)

HDK, Hartum'daki ordu üslerine ikinci kez İHA saldırısı düzenledi; ordu 10'dan fazla İHA'yı düşürdüğünü ve Kadro'daki askeri istihbarat kampının da hedef alındığını açıkladı. (Sudan Tribune, 15 Ekim 2025)

Sudan ordusu, dört gün üst üste Hartum Havalimanı'nı hedef alan İHA saldırılarını etkisiz hâle getirdi. Ayrıca Damazin'de HDK'ye ait İHA'ların bir elektrik santraline zarar verdiği belirtildi. (Sudan Tribune, 24 Ekim 2025)

El-Faşir'de HDK'nin bir hastaneye düzenlediği havan topu saldırısından en az 12 kişi hayatını kaybetti, 17 kişi ise yaralandı. (Al-Jazeera, 8 Ekim 2025)

HDK, Dilling kentini topçu ateşleriyle vurdu. HDK ve müttefikleri SPLM-N tarafından düzenlenen İHA saldırısında birkaç sivil hayatını kaybetti. (Sudan Tribune, 11 Ekim 2025)

Güney Kordofan'da HDK tarafından düzenlenen insansız hava aracı saldırılarında Binbaşı Ali Haydar ve Binbaşı el-Sadık Abdullah hayatını kaybetti. (Sudan Post, 14 Ekim 2025)

Sudan ordusu, HDK'nin el-Ubeyd'de sivil tesislere, aralarında el-Dhahan Hastanesi ve yerleşim bölgelerinin de bulunduğu noktalara intihar amaçlı İHA saldırılarını düzenlediğini açıkladı. (Anadolu Ajansı, 5 Ekim 2025)

HDK, şafak vakti el-Ubeyd ve Kosti'de İHA saldırılarıyla sivil ve askeri tesisleri vurdu; Sudan ordusu en az 10 intihar İHA'sını düşürdüğünü ve saldırıların uluslararası hukuka aykırı olduğunu açıkladı. (Sudan Tribune, 5 Ekim 2025)

HDK, Hartum eyaletine çok sayıda intihar drone saldırısı düzenledi. Doğu Nil bölgesinde aynı aileden iki kişi hayatını kaybetti, iki kişi de yaralandı. (Sudan Plus-X, 14 Ekim 2025)

** SPLM-N (Abdelaziz el-Hilu) hem SSK hem de HDK ile çatışma halindedir. Ancak zaman zaman SSK ile çatışmasızlık durumunun gözlemlendiği görülmektedir. Hareketin şekilleri bir anayasa, kendi izyönetimi ve laiklik yönünde talepleri bulunmaktadır.

SSK HDK Diğer

SSK: Sudan Silahlı Kuvvetleri (Sudan'ın resmi ordusu.)
HDK: Hızlı Destek Kuvvetleri (Sudan'da faaliyet gösteren paramilitler güç.)

Sudan'da SSK ile HDK arasındaki çatışmalar, 15 Nisan 2023 tarihinden bu yana devam etmektedir.

SSK: Sudan Silahlı Kuvvetleri'nin kontrolindeki bölgeler

HDK: Hızlı Destek Kuvvetleri'nin kontrolindeki bölgeler

*SSK ve HDK arasındaki çatışmaların en yoğun yaşandığı şehirler

COĞRAFİ YAYILMA VE SALDIRI YOĞUNLUĞU

Ekim 2025 boyunca Sudan'daki çatışmaların ağırlık merkezi Darfur, Kordofan ve Hartum eksenine yerleşmiş, bu üç bölge farklı çatışma dinamikleriyle öne çıkmıştır. Darfur hattında savaş, kentsel alanların kuşatılması ve toprak kontrolü üzerinden Kordofan'da kabile liderlerine yönelik suikastlar ve siyasi otorite boşluğu üzerinden; Hartum'da ise hava sahasının ve kritik altyapıların hedef alındığı yoğun bir drone savaşı biçiminde seyretmiştir.

Darfur

Darfur bölgesi, ay boyunca en sert çatışmalara sahne olmuştur. 1 Ekim'de HDK'nin el-Faşır'deki mülteci kampına düzenlediği topçu saldırısında altı sivilin ölmesi ve 24 kişinin yaralanması, örgütün sivilleri hedef alan baskı stratejisinin sürdüğünü ortaya koymuştur. Aynı gün Sudan ordusunun el-Faşır'de Kolombiyalı ve Ukraynalı paralı savaşçıların da aralarında bulunduğu HDK unsurlarını etkisiz hâle getirmesi, savaşın uluslararasılaşan karakterine işaret etmiştir. 2 Ekim'de Sudan Hava Kuvvetleri'nin el-Maliha'daki HDK mevzilerine ve Nyala'daki kamp ile havaalanına yönelik saldırıları, Darfur hava sahasında SSK'nin yeniden inisiyatif kazandığını göstermiştir. Ancak 8 Ekim'de el-Faşır'de bir hastanenin havan topuyla vurulması, sağlık altyapısının doğrudan hedef hâline geldiğini ortaya koymuştur.

16–17 Ekim tarihlerinde Ebu Gamra kasabasına düzenlenen HDK saldırısı sırasında düzinelerce evin yakılması ardından Darfur Ortak Gücü'nün kasabayı geri alması, bölgedeki kontrolün ne kadar hızlı el değiştirdiğini göstermektedir. 24 Ekim'de HDK'nin el-Faşır valiliğini ele geçirdiğini iddia etmesi ve çatışmalarda yabancı savaşçıların tespit edilmesi, bölgesel bağlantıların varlığını pekiştirmiştir. Nihayet 26–27 Ekim'de HDK, el-Faşır'deki ordu karargâhını ele geçirerek şehrin tamamında kontrol sağlamış, bu gelişme Darfur'daki güç dengesini kökten değiştiren bir eşik olmuştur. El-Faşır'in düşüşü yalnızca askerî bir kazanım değil, Darfur'un kuzeyinde HDK lehine stratejik bir dönüm noktası anlamına gelmektedir.

Kordofan

Kordofan hattı, ekim ayında artan insansız hava aracı saldırıları ve kabilesel hedeflere yönelik suikastlarla öne çıkmıştır. 5 Ekim'de HDK, el-Ubeyd ve Kosti şehirlerinde şafak vakti gerçekleştirdiği İHA saldırılarıyla sivil ve askerî tesisleri vurmuş; bu saldırılarda hastaneler de zarar görmüştür. 11 Ekim'de HDK ve müttefiki Sudan Halk Kurtuluş Hareketi-Kuzey'in (SPLM-N) Dilling kentine topçu ateşi açması, Kordofan'daki çatışmanın yalnızca askeri değil, siyasi ve etnik yönlerinin de derinleştiğini göstermiştir. 14 Ekim'de Güney Kordofan'da iki Sudanlı binbaşının hayatını kaybettiği İHA saldırısı, HDK'nin or-

du içindeki üst düzey kadroları hedef aldığını ortaya koymuştur. 20 Ekim'de Kuzey Kordofan'da kabile lideri Süleyman Cabir Cuma Sahl ve Arap Maşanen aşiretinden on kişinin öldürülmesi, savaşın etnik temelli suikast evresine geçtiğine işaret etmiştir. Nihayet 26-27 Ekim'de HDK'nin Bara şehrini ele geçirmesi, Kordofan hattında stratejik bir kırılma yaratmıştır. Bara'nın düşmesi, Hartum'a giden kuzey koridorunun güvenliğini tehdit eder hâle gelmiş ve SSK'nin batıdan başkente uzanan lojistik hattını zayıflatmıştır.

Hartum ve Nil

Hartum ve Nil eyaletleri, ekim ayında insansız hava araçları üzerinden yürütülen bir savaş alanına dönüşmüştür. 11-15 Ekim tarihleri arasında HDK, Hartum ve Doğu Nil bölgelerine çok sayıda intihar drone saldırısı gerçekleştirmiş; saldırılar sonucunda aynı aileden iki sivil hayatını kaybetmiştir. 14 Ekim'de Hartum'un dış mahallelerine yönelen İHA filosu, SSK tarafından başarıyla püskürtülmüştür. 23-24 Ekim tarihlerinde HDK, Hartum Uluslararası Havalimanı'nı üç gün boyunca üst üste vurmuş, ordu ise dört gün süren karşı hava operasyonlarıyla saldırıların tamamını etkisiz hâle getirdiğini duyurmuştur. 26 Ekim'de Kenana Askerî Üssü'ne yönelik HDK'nin İHA saldırısı engellenmiş aynı gün Nyala Havaalanı'nda HDK'ye ait bir kargo uçağının düşürülmesiyle ordu kısa süreli bir moral üstünlük sağlamıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, ekim ayı boyunca savaşın coğrafi karakteri üç farklı düzlemde belirginleşmiştir:

- Darfur'da kara hâkimiyeti mücadelesi,
- Kordofan'da kabilesel ve yerel otorite savaşı,
- Hartum'da ise hava ve teknoloji eksenli çatışma.

Bu tablo, Sudan savaşının artık sadece iki ordunun karşılaşması olmaktan çıkarak çok katmanlı bir iç parçalanma sürecine dönüştüğünü ve ülkenin geleceğini şekillendirecek yeni güç merkezlerinin doğduğunu göstermektedir.

SAVAŞIN AKTÖRLERİ VE TAKTİKLER

Sudan Silahlı Kuvvetleri (SSK):

- El-Faşir ve Nyala'da hava saldırılarını yoğunlaştırarak HDK lojistik hatlarını vurmuştur.
- İHA'larla eşzamanlı operasyonlar düzenlemiştir.
- Hartum ve Kenana çevresinde hava savunma ağını güçlendirmiş ve çok sayıda intihar İHA'sını etkisiz hâle getirmiştir.

Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK):

- El-Faşir ve Bara şehirlerinin kontrolünü sağlayarak kara üstünlüğü kurmuştur.
- Hartum'da enerji santralleri ve askerî tesisleri hedef alarak psikolojik baskı stratejisi izlemiştir.
- İHA ve intihar drone kapasitesini artırmış, kent içi asimetri ve korku stratejisini derinleştirmiştir.

Diğer Aktörler:

- Çad ve Orta Afrika Cumhuriyeti sınırından paralı savaşçı akışı devam etmektedir. Eritre ve Etiyopya sınır hattında kaçakçılık şebekeleri çatışmadan ekonomik kazanç sağlamaktadır.

HAVA SAVAŞI VE YENİ DİNAMİKLER

Ekim 2025, hava savaşının ön plana çıktığı ancak kara kontrolünün yeniden tanımlandığı bir evredir. SSK, Hartum ve Nyala üzerinden hava saldırılarını yoğunlaştırırken HDK kent merkezlerini İHA ve topçu ateşleriyle vurarak şehir savaşına hazırlandığını göstermiştir. Bu durum, Sudan savaşının artık “gökyüzünden karaya” doğru geri dönüş yaşadığı bir aşamaya geçtiğini kanıtlamaktadır.

SİVİL KAYIPLAR VE İNSANİ KRİZ

Ekim ayı, sivil kayıpların rekor seviyeye çıktığı bir dönem olmuştur.

- El-Faşir Kampı ve hastanelere yapılan saldırılarda en az 20'den fazla sivil hayatını kaybetmiştir.
- Kordofan'da kabilesel hedefli saldırılar, yerinden edilmeleri artırmış; Hartum'da altyapı ve elektrik kesintileri sivillerin güvenliğini yok etmiştir.
- BM'ye göre yerinden edilenlerin sayısı 9 milyonu aşarken gıda ve sağlık krizi “hayatta kalma mücadelesine” dönmüştür.

DEĞERLENDİRME VE ÖNGÖRÜLER

- **El-Faşir'in düşmesi**, Darfur'da HDK'nin stratejik üstünlüğünü pekiştirmiş ve savaşın denge noktasını değiştirmiştir.
- **Bara'nın kaybı**, Hartum'a yönelik Kordofan hattının SSK için tehdit hâline gelmesine neden olmuştur.

- **SSK'nin hava üstünlüğü** geçici bir avantaj sağlasa da toprak kontrolündeki kaybı telafi edememektedir.
- **HDK'nin paralı savaşçılar ve yerel milislerle kurduğu ağ**, çatışmayı bölgeselleştirme riskini artırmaktadır.
- **İnsani yardım hatlarının çökmesi**, önümüzdeki aylarda Darfur ve Kordofan'da açlık ve kitlesel göç dalgası yaratacaktır.

Kısa vadeli öngörü: SSK'nin Kordofan üzerinden Darfur'a kara hattı açma girişimlerinin yoğunlaşması beklenmektedir. HDK ise Hartum ve Kenana çevresinde İHA saldırılarıyla psikolojik üstünlüğü korumaya çalışacaktır. SSK'nin ilerlemekten vazgeçmesi, ülkenin en az ikiye bölünmesini fiilen kabul ettiği anlamına gelecektir.

Uzun vadeli öngörü: Sudan'ın fiili olarak iki idari merkeze bölünme riski artmaktadır. HDK'nin batı kuşağında kurduğu kontrol ve SSK'nin kıyı bölgesindeki varlığı, "çift başlı otorite" senaryosunu güçlendirmektedir.

SONUÇ

Ekim 2025 itibarıyla Sudan savaşı, hava saldırılarının ötesine geçerek şehirlerin elden ele değiştiği kara savaşı evresine girmiştir. El-Faşir ve Bara'nın kaybı, ülke içinde siyasi ve askerî bir "güç erozyonu" doğurmuştur. Sudan'da barış artık yalnızca ateşkesle değil, kentlerin yeniden inşası ve insani koridorların açılmasıyla mümkün olacaktır. ORSAM, bu süreci aktör, bölge ve insani boyutlarıyla aylık olarak izlemeyi sürdürecektir.

